

Research Paper

Obstacles and Solutions to Improve the Ecolodge Business Ecosystem in Ramsar Tourism Destination

Fatemeh Hedayati Sarsar¹ Mohammad Amin Khorasani^{*2} Mohammadreza Rezvani³

¹ M.A. Graduated, Geography and Tourism Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. (fatemeh.hedayati@ut.ac.ir)

² Associate Professor, Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. (khorasani_ma@ut.ac.ir)

³ Professor, Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran. (rrezvani@ut.ac.ir)

© The Author(s)

Publisher: University of Mazandaran

10.22080/tmhr.2024.27170.1017

Keywords:

Business ecosystem, Ecolodge, Obstacle and Solution of Business, Ramsar Destination.

Received:

November 30, 2023

Received in revised:

January 11, 2024

Accepted:

January 20, 2024

Available online:

August 5, 2024

Abstract

Context and Purpose: The main goal of this research is to identify obstacles and solutions to improve the ecolodge business environment in Ramsar tourist destinations from the point of view of the local ecolodge managers.

Design/methodology/approach: The current study is exploratory and qualitative in terms of purpose and nature. The research data were obtained through semi-structured interviews with regional and local managers and were combined and interpreted through content analysis. The statistical population of the research included 28 local ecolodge managers in Ramsar city.

Findings: By examining the answers provided by the tourism managers, 25 obstacles/limitations were extracted and categorized into 11 factors. After the secondary examination of extraction obstacles and factors, the researchers realized the internal, external, and macro-micro pair nature of these extraction cases, which were formulated as a matrix. Moreover, by examining the responses provided by local and regional managers, 11 solutions for developing the ecolodge business environment in Ramsar city were extracted and categorized into four factors.

Conclusion: According to local and regional ecolodge managers, the most important obstacles include obtaining permits, education, financial, and infrastructure factors, and the most important solutions include education, policy guidance, support policy, and standardization of services.

Originality/value: The combination of obstacles and solutions to improve the environment of ecolodge business in Ramsar tourism destination from the point of view of the local and regional ecolodge managers leads to the presentation of a factor surface model of the ecolodge business's ecosystem.

*Corresponding Author: Mohammad Amin Khorasani

Address: Faculty of Geography, University of Tehran

Email: khorasani_ma@ut.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

In recent years, the ecolodge business has received a lot of attention. It is one of the serious types of tourism that provides attractiveness and creates a desire for tourists to use the space and features of the rural environment, as well as a function to improve and upgrade economic, socio-cultural, and environmental aspects of the destination. One of the important topics in ecolodge accommodations is the study of the business ecosystem of these accommodations. These ecosystems express the structure of the business system, influencing factors, relationships between factors, and the power and position of each factor in the ecolodge business of ecotourism accommodations. The ecolodge business expresses the cooperative role and coexistence of the organization in a larger network, and its recognition requires understanding the relationships between its members.

The main necessity of the present research is that there is no descriptive survey about the ecolodge business ecosystem, which requires further investigations in this field. In the area of ecolodge accommodations, Ramsar city in Mazandaran province is one of the country's most suitable areas, and it was selected for the analysis of ecology business in the present study. The capabilities of this city are high, and if used correctly, they can greatly affect the development of employment and the economy of the region, as well as the revival and prosperity of the villages adjacent to the ecolodge residences. Considering the above, the main goal of this research is to identify the obstacles and solutions to improve the ecolodge

business environment in Ramsar tourism destination from the point of view of local and regional ecolodge managers. Therefore, the two main research questions are raised as follows:

1. From the point of view of local and regional ecolodge managers in Ramsar tourist destinations, what are the obstacles to the eco-environment of ecolodge businesses?
2. From the point of view of local and regional ecolodge managers in Ramsar tourist destinations, what are the solutions to remove the obstacles to the eco-environment of ecolodge businesses?

2. Research Methodology

The current research is exploratory in terms of purpose and follows a qualitative research approach. Data were obtained through semi-structured interviews with local and regional managers and interpreted through content analysis. The statistical population of the research included 28 local and regional ecolodge managers in Ramsar city.

3. Research Findings

To answer the first research question, 25 obstacles/limitations were extracted by examining the responses of the ecolodge managers, which were categorized into 11 factors. After the secondary examination of extraction obstacles and factors, the researchers realized the existence of these extraction cases' internal and macro-micro dual nature, which were then formulated in the form of a matrix.

What is meant by internal-external dual nature is the operational level and affectivity of the factor, and what is meant by internal-external is the tourism or non-tourism nature of the factor.

According to the findings, the most important obstacles (based on more repetition) from the point of view of local and regional ecolodge managers include obtaining permits, education, financial (macro-internal), and infrastructure factors. The interesting point here is that all these obstacles are internal in nature; that is, they are related to the country's structure and system of tourism. On the other hand, standardization and business literacy become important if the most important obstacles can be considered based on having more indicators within them. The most important obstacles that were repeatedly mentioned in the answers, in the order of repetition, include the tedious, bureaucratic, and complex process of getting a license (the maximization of getting a license); the absence of a trustee, training and empowerment courses and programs before obtaining a license, and during operation for experts, owners, and staff of the residence; diminishing financial support and government facilities for establishment and equipment; and the lack of infrastructure to improve the ecolodge business environment.

To answer the second question of the research, by examining the responses of local and regional managers, 11 strategies for developing the ecotourism business environment in Ramsar city were extracted and categorized in the form of four factors. From the point of view of local and regional managers, four factors, namely education, policy guidance, policy support, and standardization of services, can improve the business environment of ecolodge accommodation in Ramsar city.

4. Conclusion

In conclusion, among the obstacles and solutions for developing the ecosystem of

ecolodge businesses in Ramsar, these obstacles and solutions can be presented in the form of the "Kurt Lewin Force Field" tool, which includes effective driving and restraining forces. Recognizing these forces can be the beginning of the pathology and treatment of the ecosystem of ecolodges in Ramsar city. Kurt Lewin, a social psychologist, introduced this tool in 1951. This tool is used to guide a successful change by eliminating the obstacles that prevent the driving forces of beneficial changes. No change will happen if the restraining forces are equal in the field of forces (driving-restraining). The underlying philosophy of force field analysis is based on the fact that the state of a system in a given situation results from reaching a balance of effective forces, and to change the situation, these forces must change in the desired direction.

In order to analyze the field of forces for the development of ecolodge business in Ramsar city, obstacles-solutions are introduced, and based on that, it can be stated in the suggestions section that "what should be done now?" It is obvious that determining a common policy (solution) for the development of the destination in all regions will make the privileged regions more privileged and the disadvantaged regions marginalized and will polarize the development/strengthening of tourism. Hence, for the ecosystem of ecolodge business in Ramsar city, obstacles-solutions were investigated and analyzed according to the position and topic of the field of forces.

Based on the findings, results, and priorities of the managers of the ecolodges, the following suggestions are presented for the improvement and promotion of business in Ramsar city:

- Establishment and operating (1): to answer all inquiries about the establishment of tourist accommodation in the 24-hour online portal, a time period, for example (10 working and non-working days) should be determined, and all devices should be obliged to announce their answer without the presence of the applicant and exhausting commutes within this period (or beyond).

- Establishing and operating (2): since the focus is on the ecolodge business, a "tourist business coordination office/desk" for interaction between applicants, cultural heritage, tourism, and handicrafts department, and other institutions should be established to follow up and work on obtaining permits.

- Training and consulting: it is suggested to provide training with three models of "professional consulting," "skill-enhancing courses", and "required workshops" should be designed in three periods before the establishment (professional consulting and familiarity (for example, in the form of a fam tour) - skill enhancement of managers and human resources), after the establishment (thematic workshops: service management, pricing, branding, responsibility, and sustainability), and in times of crisis (resilience and development).

- Process management (1): from a guiding perspective, a noticeable

distinction should be made between working and non-working people, both in aid and financial incentives (amount, profit, return time, etc.). For example, a real model (personal business) or an employer model can be considered for allocating financial aid and incentives.

- Process management (2): in a supportive perspective, to stabilize the ecolodge business, some thematic and topical requirements of the ecotourism business such as introduction, advertising, and specialized training can be provided for free.

- Process management (3): from a supportive perspective, to identify and solve the problems and harms of the ecolodge business, dissertations and academic research should be gathered.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

پژوهشی

موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر

فاطمه هدایتی سارسر^۱ محمدامین خراسانی^{۲*} محمدرضا رضوانی^۳ ^۱ دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.fatemeh.hedayati@ut.ac.ir^۲ دانشیار، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. khorasani_ma@ut.ac.ir^۳ استاد، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. rrezvani@ut.ac.irناشر: دانشگاه مازندران
© نویسندگان

10.22080/TMHR.2024.27170.1017

چکیده

زمینه و هدف: هدف مهم این پژوهش، شناسایی موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر از دیدگاه مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، اکتشافی و از نظر ماهیت، کیفی می‌باشد. داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته از مدیران محلی-منطقه‌ای به دست آمد و از طریق تحلیل محتوا، ترکیب و تفسیر شدند. جامعه آماری هدف پژوهش، مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی در شهرستان رامسر به تعداد ۲۸ نفر بودند.

یافته‌ها: با بررسی پاسخ‌های ارائه‌شده توسط مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی، ۲۵ مانع/محدودیت استخراج گردید که در قالب ۱۱ عامل مقوله‌بندی شدند. پس از بررسی ثانویه از موانع استخراجی و عامل‌ها، نگارنده، به وجود ماهیت زوجی درونی-بیرونی و کلان-خرد این موارد استخراجی پی برد که آن را در قالب یک ماتریس صورت‌بندی نمود. با بررسی پاسخ‌های ارائه‌شده توسط مدیران محلی و منطقه‌ای، ۱۱ راهکار پیشرفت فضای کسب‌وکار بوم‌گردی در سطح شهرستان رامسر استخراج گردید که در قالب چهار عامل مقوله‌بندی شدند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادت: مهم‌ترین موانع از نظر مدیران محلی و منطقه‌ای بوم‌گردی شامل دریافت مجوز، آموزش، مالی و زیرساختی می‌باشند و مهم‌ترین راهکارها شامل عامل آموزش، سیاست‌گذاری هدایتی، سیاست‌گذاری حمایتی و استانداردسازی خدمات هستند.

نوآوری و اصالت: ترکیب موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر از دیدگاه مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی، منجر به ارائه مدل سطحی-عاملی از فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی گردید.

کلیدواژه‌ها:

زیست‌بوم کسب‌وکار؛ اقامت‌گاه-های بوم‌گردی؛ موانع و راهکارهای کسب‌وکار؛ مقصد گردشگری رامسر.

تاریخ دریافت:

۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ دریافت اصلاحات:

۲۱ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۳۰ دی ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۵ مرداد ۱۴۰۳

* نویسنده مسئول: محمدامین خراسانی
آدرس: دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.

ایمیل: khorasani_ma@ut.ac.ir

۱ مقدمه

می‌بینند که برای خلق و اکتساب ارزش به هم پیوسته‌اند (Subramaniam et al., 2019).

مفهوم زیست‌بوم از سال‌ها پیش به عرصه کسب‌وکار و مدیریت وارد شده و در حوزه‌های مختلفی به کار رفته است. با این حال، بررسی پژوهش‌های انجام گرفته حول مفهوم زیست‌بوم گویای آن است که برخلاف قدمت و میزان کاربرد بالای این مفهوم در پژوهش‌ها، تعریف واضح و پشتوانه نظری مشخصی برای آن ارائه نشده است (Tsujimoto et al., 2018). بخش عمده‌ای از این ادبیات نیز از ادبیات زیست‌بوم‌های بیولوژیک نشأت گرفته‌اند. واژه‌شناسی زیست‌بوم کسب‌وکار اولین بار توسط مور مطرح گردید (Moore, 1996) و سپس توسط محققان متعددی توسعه داده شد.

مور، زیست‌بوم کسب‌وکار را به عنوان چشم‌اندازی برای درک چگونگی عملکرد یک جامعه اقتصادی در نظر می‌گیرد؛ او جامعه اقتصادی را زیست‌بوم کسب‌وکار می‌نامد (Moore, 1993)، درحالی‌که، یانسیتی و لوین، زیست‌بوم کسب‌وکار استعاره‌ای از یک شبکه کسب‌وکار دانسته (Iansiti & Levien, 2004). یک زیست‌بوم کسب‌وکار، فراتر از یک شبکه (یا شرکت توسعه‌یافته در اصطلاح مور) را شامل می‌شود؛ همچنین شامل مالکان و سایر ذی‌نفعان و نیز، گونه‌های قدرتمند مانند ارگان‌های دولتی، انجمن‌ها و سازمان‌های استاندارد می‌شود. مفاهیم زیست‌بوم کسب‌وکار می‌تواند در تحلیل سیستم‌ها و ویژگی‌های آن‌ها مفید باشد و در ارائه یک دیدگاه جامع یا سیستمی از کسب‌وکار به هم پیوسته مدرن کمک کند (Peltoniemi & Vuori, 2004).

اقامت‌گاه بوم‌گردی در دهه ۱۹۸۰ ظهور کرد و در دهه‌های بعدی به سرعت رشد یافت (Sanders & Halpenny, 2001). اقامت‌گاه بوم‌گردی، یک نوع اقامت‌گاه منحصربه‌فرد در بازار گردشگری هستند که سعی دارند فلسفه و اصول اکوتوریسم را برآورده کنند (Hawkins et al., 1995; Mafi et al., 2019). برخلاف هتل‌ها که ویژگی یکسانی دارند، دارای

در سال‌های اخیر، بوم‌گردی، مورد توجه بسیار زیادی قرار گرفته و به عنوان یکی از گونه‌های جدی گردشگری، با ارائه جذابیت و ایجاد تمایل در استفاده از فضا و ویژگی‌های محیط روستایی برای گردشگران و همچنین کارکردی جهت بهبود و ارتقای شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست‌محیطی مقصد، مورد توجه بسیاری واقع شده است (Faraji-Rad & Ehsani, 2011).

یکی از مباحث مهم در حوزه اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی، بررسی زیست‌بوم کسب‌وکار این اقامت‌گاه‌ها هست. این زیست‌بوم‌ها، بیان‌کننده ساختار سیستم کسب‌وکار، عوامل تأثیرگذار، روابط بین بازیگران، قدرت و جایگاه هر یک از عوامل در زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی است. زیست‌بوم کسب‌وکار بیانگر نقش مشارکتی و هم‌زیستی سازمان در یک شبکه بزرگ‌تر بوده و شناخت آن مستلزم درک روابط میان اعضای آن است (Zangeneh Nejad, 2019).

زیست‌بوم کسب‌وکار، نخستین بار توسط (Moore, 1993) مطرح شد. بر مبنای این استعاره، امروزه فضای فعالیت سازمان‌ها در یک زیست‌بوم کسب‌وکار است؛ زیست‌بومی که اعضای مانند مشتریان، تأمین‌کنندگان، تولیدکنندگان پیش‌تاز، سهام‌داران، انجمن‌های تجاری، اتحادیه‌های کارگری، نهادهای دولتی و نیمه‌دولتی و سایر بخش‌های ذی‌نفع تشکیل شده است. ارتباطات متقابل و پیچیده‌ای بین اعضا وجود دارد و موفقیت و بقای آن‌ها به یکدیگر وابسته است (Moshabaki et al., 2015).

تحولات اخیر، مدیران را وادار کرده که بر زیست‌بوم‌ها، نه تنها به عنوان وسیله‌ای جهت بهبود کارایی، بلکه به عنوان مسیری برای رشد و پیشرفت تمرکز کنند. اکثر مدیران پذیرفته‌اند که شرکت‌ها، در حال رقابت در درون زیست‌بوم‌ها هستند و محیط کسب‌وکار را شبکه‌هایی به هم وابسته از نهادهایی

بسیار زیادی به راهبردهای حمایتی دولتها دارد و از طرف دیگر، مرهون فعالیت‌های کارآفرینانه صاحبان کسب‌وکارهایی است که در این حوزه فعالیت دارند (Lengnick-Hall & Beck, 2009). عملکرد مطلوب آن‌ها با توجه به ابعاد و ویژگی‌های منحصر به فرد آن و تأکید بر موضوع پایداری مستلزم توجه به زیست‌بوم کسب‌وکار است و میزان موفقیت کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی به میزان شناخت و کاربست این عوامل از سوی مالکان و مدیران بستگی دارد.

برای نمونه، سخدری و همکاران (Sakhdari et al., 2023) در پژوهشی با عنوان "ارائه مدل توسعه اکوسیستم کارآفرینی روستایی (با تأکید بر اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی روستاهای هدف گردشگری استان خراسان رضوی)" دریافتند که توسعه اکوسیستم دارای پنج بُعد جهت‌گیری استراتژیک و رهبری اثربخش، مکان‌یابی، پایش و مکانیزم‌های تکامل اکوسیستم، بایسته‌های تحریک تقاضا و سیاست‌های تحریک عرضه است. توسعه زیست‌بوم اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در گام اول نیازمند جهت‌گیری راهبردی بالا به پائین برای هماهنگی، هم‌راستایی و هم‌افزایی بازیگران متعدد (با اهداف و انگیزه‌های متعارض) در سطوح مختلف برای ایجاد حکمرانی یکپارچه (مانند توسعه زنجیره ارزش اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی) در جهت اهداف متعالی زیست‌بوم است.

فولادچنگ و همکاران (Fouladchang et al., 2023) در پژوهش خود با عنوان "طراحی مدل اکوسیستم ناهمگن هم‌آفرین در صنعت گردشگری" از منظر خبرگان، مدیران و کارکنان، مشتریان و آژانس‌های گردشگری و مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد اشتراوس و کوربین این مدل را ارائه دادند. در قالب مدل پارادایمی شامل عوامل علی (هم‌آفرینی مشتریان، هم‌آفرینی عرضه‌کنندگان، هم‌آفرینی مدیران، هم‌آفرینی کارکنان)، عوامل زمینه‌ای (ویژگی‌های شخصیتی مشتریان، ویژگی‌های کارکنان، پیشرفت‌های تکنولوژیکی هتل، ویژگی‌های مدیران و ویژگی‌های صنعت)، عوامل مداخله‌گر (موانع مربوط

ویژگی خاص محیطی منطقه هستند و به شیوه‌ای که برای گردشگران مطلوب باشد، اداره می‌شوند (Divdar, 2016).

بنا بر تعریف، اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی، اقامت‌گاه‌هایی هستند که در محیط بکر طبیعی، بافت‌های روستایی و بافت تاریخی شهرها با رعایت بالاترین سطح ممکن ضوابط زیست‌محیطی و به شکل سازگار با معماری بومی و سیمای طبیعی منطقه احداث شده و ضمن حداکثر تعامل با جامعه محلی، زمینه حضور و اقامت گردشگران را با کیفیتی قابل قبول و تعریف شده فراهم می‌نماید (Gets & Carlsen, 2004).

اقامت‌گاه بوم‌گردی، به نوعی اقامت‌گاه و محل اسکان با ویژگی‌های بومی و محلی گفته می‌شود که به طور معمول در خانه‌های قدیمی بازسازی‌شده یا بناهای جدید مشابه الگوهای سنتی هر منطقه راه‌اندازی می‌شود. اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی، فضای کالبدی و کارکردی صرف یا یک شیوه معماری خاص، منحصرراً برای پاسخ‌گویی به نیازهای اسکان گردشگران تعریف نمی‌شود، بلکه این اقامت‌گاه‌ها، مجموعه‌ای از عناصر مبتنی بر ویژگی‌های مکانی-فضایی و فرهنگی-اجتماعی مقصد نظیر غذا، صنایع دستی، فرهنگ محلی و غیره ارائه می‌دهند (Shafii & Rabbani, 2017).

اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه گردشگری، خاصه در مناطق روستایی به شمار می‌آید. اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی کسب‌وکارهای کوچک مقیاس هستند که طراحی و معماری بومی، مدیریت مشارکتی و خانوادگی، ارائه خدمات و محصولات بومی از اصول آن می‌باشد (Shafii & Rabbani, 2017). اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی بخشی فرصت‌آفرین در کسب‌وکار گردشگری جهان است که به سرعت در حال رشد هستند (Kwan et al., 2008).

قابلیت‌های بوم‌گردی در اشتغال‌زایی و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی از یک طرف وابستگی

باپیری و همکاران (Bapiri et al., 2022) در پژوهشی با عنوان "طراحی چارچوب مدل کسب‌وکار پایدار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی با استفاده از روش فراترکیب" بر این مسأله تأکید داشتند که یکی از مهم‌ترین جنبه‌های مطالعه اقامت‌گاه‌ها که مورد غفلت واقع شده، مدل کسب‌وکار آنهاست که ارتباط مستقیمی با موفقیت آنها دارد و ناکامی در طراحی و پیاده‌سازی یک مدل کسب‌وکار مناسب، شکست این اقامت‌گاه‌ها را رقم می‌زند. هدف آنها، طراحی مدلی برای کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی بود که نه تنها همه جوانب کسب‌وکار را پوشش دهد، بلکه الزامات مربوط به توسعه پایدار را نیز پیش‌بینی کند. نتایج نشان داد که مدل کسب‌وکار پایدار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی دارای عوامل زمینه‌ای (فرهنگ، زیرساخت، قوانین، حمایت و رقابت)، جهان‌بینی (ارزش‌ها، نگرش، داستان، رسالت، اهداف و حکمرانی)، مدل دارایی‌ها (منابع، شایستگی‌ها و قابلیت‌ها)، مدل عملیات (فعالیت‌ها، فرآیندها، فناوری و نوآوری)، مدل مشارکت (ذی‌نفعان، ظرفیت‌سازی و تعاون)، مدل بازاریابی (میهمانان، کانال توزیع و ارتباط)، مدل مالی (تأمین سرمایه، ساختار هزینه، نرخ‌گذاری، جریان‌های درآمدی و سود)، مدل اثرات (اقتصادی، زیست-محیطی، اجتماعی-فرهنگی و تجربی (انسانی)) و ارزش پیشنهادی می‌باشند. به ادعای این پژوهشگران، چارچوب پیشنهادی این پژوهش، جامع و منعطف است و قابلیت تولید مدل‌های کسب‌وکار موفق در شرایط متفاوت را دارد. این چارچوب به مالکان و مدیران اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی کمک می‌کند تا ابعاد مختلف کسب‌وکار خود را در یک نگاه مشاهده و درک کرده و با ترکیب متنوع عناصر آن، مدل‌های کسب‌وکار پایدار منحصربه‌فردی برای کسب‌وکارشان طراحی کنند.

ربیع‌مندجین و همکاران (Rabiee Mandejin et al., 2021) در پژوهشی با عنوان "تبیین مدل توسعه سیستم اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان خلخال)" از

به هتل، موانع مربوط به صنعت و موانع ملی)، عوامل راهبرد (ارتقای سازوکارهای ارتباط با بازیگران اکوسیستم، ارتقای سازوکارهای ارتباط بازیگران اکوسیستم با هم، افزایش رضایت بازیگران اکوسیستم، شفاف‌سازی فرآیندهای ارائه خدمات به مشتریان) و پیامدها (پیامد برای هتل، پیامد برای مشتریان، پیامد برای کارکنان و پیامد برای جامعه) جای گرفتند.

وزین و همکاران (Vazin et al., 2022) در پژوهش خود با عنوان "تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی (مطالعه موردی: شهرستان‌های جنوب شرقی استان اصفهان)" ادعان داشتند که اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی به عنوان یکی از تأسیسات مهم گردشگری، بخشی فرصت‌آفرین در کسب‌وکار گردشگری است که نقش به‌سزایی در رونق گردشگری مقصد دارد و عملکرد مطلوب کسب‌وکار اقامت‌گاه‌ها، متأثر از بر شاخص‌هایی که باید مبتنی بر هر قلمرو موضعی و موضوعی، شناسایی شوند. یافته‌ها حاکی از آن بود که عناصر مؤثر بر موفقیت کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی شامل تسهیل‌گر بیرونی (قوانین و مقررات، حمایت مالی، حمایت غیرمالی، آموزش، زیرساخت-های محلی)، نوآوری‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی اقامت‌گاه (مهارت‌های مدیریتی، مهارت نیروی انسانی اقامت‌گاه، مدیریت مشارکتی اقامت‌گاه، بازاریابی خلاقانه، سیاست‌های رقابتی و شناخت وضعیت بازار گردشگری و کسب‌وکار) و فعالیت‌های عملیاتی پایدار (طراحی و معماری بوم‌محور، مشارکت جامعه محلی، حمایت از ارزش‌ها و میراث فرهنگی جامعه محلی، مسئولیت‌پذیری زیست-محیطی و محصولات و خدمات گردشگری خلاقانه و بوم‌محور) می‌باشد. در میان سه عنصر اصلی، عنصر تسهیل‌گر بیرونی بیشترین تأثیر مستقیم و غیرمستقیم را بر موفقیت کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی داشته و در میان شاخص‌ها، حمایت مالی، مهارت نیروی انسانی و شناخت وضعیت بازار گردشگری و کسب‌وکار بیشترین تأثیر را داشتند.

دقیقی از اکوسیستم کسب‌وکار انجام داده است؛ بنابراین توسعه بیشتر گردشگری روستایی به شدت با اکوسیستم کسب‌وکار و ویژگی‌های آن شامل: رهبری، تراکم شبکه، دولت، استعدادها، خدمات پشتیبانی، مشارکت، شرکت‌ها و سرمایه، مرتبط است.

مکی و کلین (McGehee & Kline, 2008)، مطالعه‌ای با موضوع "کارآفرینی و صنعت گردشگری روستایی: یک مبنای اولیه" را انجام دادند. آن‌ها از معدود محققانی هستند که در چارچوب پارادایم اکوسیستم کارآفرینی و با روش‌شناسی مناسب اقدام به شناسایی عناصر اکوسیستم کارآفرینی کرده‌اند. آن‌ها بیان داشتند که صنعت گردشگری با گستردگی موقعیت‌ها و تجربیات متنوع، زمینه‌ای مناسب برای سرمایه‌گذاری انرژی کارآفرینان است. به عنوان بزرگ‌ترین صنعت جهان، هیچ نشانه‌ای از کاهش رشد، به‌ویژه در جوامع روستایی، دیده نمی‌شود. علاوه بر این، کارآفرینان به عنوان ذی‌نفعان کلیدی در سراسر جهان، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه اقتصادی و مناطق روستایی، همچنان ظاهر خواهند شد. برای سیاست‌گذاران، مربیان و ارائه‌دهندگان خدمات حیاتی است که بدانند، وظیفه پیش رو تلاش بیشتر جامعه‌محور، منطقه‌محور، کارآفرین متمرکز و یادگیری مستمر است. یافته‌ها مشخص ساخت، ۱۲ عنصر کلیدی اکوسیستم کارآفرینی گردشگری روستایی، شامل زیرساخت‌های فیزیکی، زیرساخت‌های مالی، خدمات پشتیبانی، تجاری، شبکه‌سازی، منابع مالی، خدمات آموزشی، ظرفیت سازمانی، حاکمیت و رهبری، بازاریابی، کیفیت زندگی، هنجارهای اجتماعی - فرهنگی و زمینه‌های عمومی می‌باشند.

طبق "آخرین" گزارش مرکز ملی آمار از گردشگری داخلی ایران در سال ۱۴۰۰، مازندران با ۲,۱۰۲,۲۶۹ نفر مسافر (National Statistics Center of Iran, 2021)، گردشگری پذیرترین (مسافرپذیرترین)

طریق ارائه یک مدل ساده شبیه به ماهی برای تبیین سیستم توسعه آتی اقامت‌گاه بوم‌گردی شهرستان استفاده کردند. این مدل از دو بال عقب که شامل: نیروها و ایده‌های غیربومی و کارآفرینی بومی است و به عنوان عوامل پیشران و موتور محرکه عمل می‌کنند، تشکیل شده است. بر خلاف تصور عموم، به هیچ وجه نیروهای غیربومی از فرآیند بوم‌گردی یک مقصد حذف‌شدنی نبوده و نباید کنار گذاشته شوند. در این جا، نیروهای غیربومی در حکم منابع چندمنظوره شامل گردشگران، نیروی انسانی، سرمایه‌گذار و خبره-متخصص دارای دانش و مهارت ایفای نقش می‌کنند؛ بنابراین از نظر منطقی، نه مصلحتی یا اجباری، وجود نیروهای غیربومی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و این بال توسعه در کنار بال بومی باید به صورت توأمان در جایگاه خود رشد کنند. در چنین شرایطی است که انحصارگرایی بوم‌گردی که در برخی روستاها وجود دارد، شکسته خواهد شد و توازن قدرت ایجاد می‌شود. همچنین باید توجه داشت که ترکیب این دو باید با تولید جاذبه همراه باشد.

مایلز و موریسون (Miles & Morrison, 2020) در پژوهش خود با عنوان "دیدگاه رهبری مؤثر برای توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی" روش کارآفرینی به عنوان پایه‌های یک سبک رهبری جدید برای تسهیل ایجاد و موفقیت اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی را پیشنهاد دادند. همچنین این پژوهشگران به عواملی چون زیرساخت اجتماعی کارآفرینانه در توانمندسازی و پشتیبانی از توسعه، نیاز به نفوذ شبکه‌ها و پلتفرم‌های مجازی برای دسترسی به بازار، دانش و سرمایه، نیاز به پرورش افراد کارآفرین، نقش نهادها و حاکمیت حمایتی و اهمیت سرمایه طبیعی در توسعه اکوسیستم کارآفرینی روستایی اشاره نمودند.

دلیچ و پریچ (Delić & Perić, 2018) در مطالعه‌ای با عنوان "تأثیر اکوسیستم کسب‌وکار بر توسعه گردشگری روستایی"، برای پی بردن به آن چه برای تحریک گردشگری روستایی ضروری است، تحلیل

شناسایی موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر از دیدگاه مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی است. از این رو دو پرسش اصلی پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شوند:

۱- از دیدگاه مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر موانع فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌ها بوم‌گردی کدامند؟

۲- از دیدگاه مدیران محلی-منطقه‌ای بوم‌گردی در مقصد گردشگری رامسر راهکارهای رفع موانع فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی کدامند؟

۲ روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، اکتشافی و از نظر ماهیت، کیفی می‌باشد. بیشتر پژوهش‌های گردشگری که نگرش را بررسی کرده‌اند، از روش‌های کمی استفاده نموده‌اند. علی‌رغم مزایای زیاد، روش‌های کمی قادر به تجزیه و تحلیل ذهنیت افراد نیستند و به پژوهشگران اجازه نمی‌دهند در عمیقی از چگونگی تجربه افراد کسب کنند و به ندرت به طور دقیق توضیح داده‌اند که چرا و چگونه، افراد ابعاد نگرش خود را می‌سازند. در مقابل، روش‌های کیفی موضوعات ذهنی را کشف می‌کنند و به بازیگران اجتماعی اجازه می‌دهد جهان‌بینی خود را آشکار کنند به همین دلیل، در تحقیق حاضر از روش کیفی استفاده شد.

جامعه آماری هدف پژوهش، مدیران محلی-منطقه‌ای^۲ بوم‌گردی در شهرستان رامسر در نظر

فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی به تعداد ۱۰ نفر که به طور مستقیم و از صفر تا صد راه‌اندازی کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی (مجوزها، تجهیز و آموزش)، اقدامات مالکان را تحت نظارت دارند و گروه دوم، اعضای شورای روستا به تعداد ۱۸ نفر بودند. از آنجایی که تمامی اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی شهرستان رامسر در روستاها قرار دارند، نظرات این گروه به عنوان افراد مطلع و کارساز مورد بررسی قرار گرفت. به‌طورکلی، این دو گروه را مدیران محلی نامیدیم و تعداد آن‌ها ۲۸ نفر بود.

استان کشور محسوب می‌شود.^۱ یکی از مناطق گردشگری استان، شهرستان رامسر است. بر اساس پرسش از مسؤولان گردشگری شهرستان مازندران، در کنار امکانات اقامتی نوین، ۱۶ اقامت‌گاه بوم‌گردی فعال در شهرستان، خدمات اقامتی را ارائه می‌نمایند که تمام آن‌ها در مناطق روستایی قرار دارند.

این اقامت‌گاه‌ها، نمونه‌ای از کسب‌وکارهای کوچک مقیاس با مالکیت محلی هستند که با فشار کم‌تر بر محیط طبیعی و انسانی، نقش مهمی در اصلاح جوامع روستایی از لحاظ محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایفا می‌کنند و در دهه اخیر، در سطح گردشگری روستایی کشور رایج شده‌اند (Sadin & Pourtaheri, 2021). شناخت و درک صحیح موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم، مؤلفه‌ای ضروری و اثربخش در راستای دستیابی به سطح مورد نیاز همکاری در یک زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی است (Zangeneh-Nejad et al., 2019).

ضرورت اصلی پژوهش، خلأ یک بررسی توصیفی، در ارتباط با زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی است که در این زمینه نیازمند مطالعه و پژوهش است. در حوزه اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی، شهرستان رامسر در استان مازندران، از مناطق مستعد کشور است که جهت تحلیل زیست‌بوم کسب‌وکار در پژوهش حاضر انتخاب شده است. توان‌های این شهرستان بالا بوده و می‌تواند در صورت استفاده و بهره‌وری صحیح، اثرات بالایی بر توسعه اشتغال و اقتصاد منطقه، احیا و رونق روستاهای مجاور اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی داشته باشد. با توجه به موارد فوق، هدف مهم این پژوهش،

^۱ طبق اعلام دبیر ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر از آمار سفرهای نوروزی ۱۴۰۲، از ۲۵ اسفند ۱۴۰۱ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۲، استان‌های مازندران، گیلان، خراسان رضوی، هرمزگان، خوزستان، بوشهر، فارس، اصفهان و آذربایجان شرقی به‌ترتیب بیشترین تعداد مسافر را داشتند. البته این آمار رسمی نبوده و فقط از طریق خبرگزاری‌ها اعلام شده است.

^۲ شایان ذکر است، جهت بررسی دیدگاه مدیران محلی، دو گروه از افراد بررسی شدند؛ گروه اول کارشناسان اداره میراث

۳ یافته‌ها

پیش از بررسی دیدگاه مدیران محلی-منطقه بوم-گردی نسبت به موانع و راهکارهای بهبود فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی، این لزوم وجود دارد که راجع به ویژگی‌های اقامت‌گاه‌ها و مالکان آن‌ها به عنوان بخشی از زیست‌بوم، آگاهی داشته باشیم. پس از بررسی‌های میدانی و مراجعه به اداره میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان رامسر، مشخص گردید که اقامت‌گاه‌های موجود و فعال در روستاهای شهرستان رامسر ۱۶ باب می‌باشند که اطلاعات آن در جدول (۱) ارائه شده است.

به علاوه، با بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مالکان اقامت‌گاه بوم‌گردی مشخص گردید:

- از نظر توزیع جنسیتی (مرد-زن) نشان داد که ۱۱ نفر مرد (۶۹ درصد) و ۵ نفر زن (۳۱ درصد) بودند؛ این یعنی، بیشتر مردان به سراغ راه‌اندازی اقامت‌گاه بوم‌گردی در شهرستان رامسر رفته‌اند و "می‌توان" بیان نمود که با توجه به اینکه کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی به عنوان یک کسب‌وکار در مقیاس خرد است و دست‌کم برای ورود همه اقشار باید سهولت داشته باشد، ولیکن، مالکیت/مدیریت اقامت‌گاه بوم‌گردی تا حدودی آلوده نگاه جنسیتی شده است. در تفسیر چرایی این مورد، بر اساس پیمایشی که نگارنده در طول پژوهش انجام داد، "می‌توان" تسلسلی از علل را بیان نمود: نداشتن سرمایه اولیه/ثانویه و ... برای راه‌اندازی و تأسیس اقامت‌گاه (با توجه به وابستگی مالی زنان به مردان، درآمد کم زنان و یا حتی بدون شغل و درآمد بودن آن‌ها در بستر (عموم) جامعه، تأمین مالی برای

گرفته شد. با بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مدیران مشخص گردید، از ۲۸ نفر، از نظر جنسیت، ۲۵ نفر مرد (۸۹ درصد) و ۳ نفر زن (۱۱ درصد) می‌باشند. از نظر سن، کم‌ترین میزان سن ۲۹ سال و بالاترین میزان سن، ۵۸ سال است؛ به طوری که ۳ نفر در گروه سنی ۲۹-۳۵ سال (۱۱ درصد)، ۶ نفر در گروه سنی ۳۶-۴۱ سال (۲۱ درصد)، ۱۰ نفر در گروه سنی ۴۲-۴۷ سال (۳۶ درصد)، ۶ نفر در گروه سنی ۵۲-۴۸ سال (۲۱ درصد) و ۳ نفر در گروه سنی ۵۲ سال به بالا (۱۱ درصد) قرار دارند. از نظر سطح تحصیلات، ۵ نفر دارای مدرک تحصیلی کمتر از کارشناسی (۱۸ درصد)، ۱۶ نفر دارای مدرک تحصیلی کارشناسی (۵۷ درصد)، ۶ نفر دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد (۲۱ درصد) و ۱ نفر دارای مدرک تحصیلی دکتری (۴ درصد) می‌باشند. از نظر تجربه کاری (سال)، در گروه کارشناسان اداره میراث کم‌ترین تجربه کاری، ۱۴ سال و بیشترین آن ۳۲ سال بود. همچنین در گروه اعضای شورای روستا، کم‌ترین تجربه کاری، ۲ سال و بیشترین تجربه کاری، ۸ سال بود.

داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه نیمه-ساختاریافته از مدیران محلی-منطقه‌ای به دست آمد و از طریق تحلیل محتوا، ترکیب و تفسیر شدند. به منظور ارتقای روایی پژوهش، از گونه‌ها و راهبردهای روایی استفاده گردید. برای نمونه، برای افزایش روایی توصیفی^۱ از راهبردهای "تکثر مشاهده‌گر"^۲ (محققان) و "متن‌نویسی بلافاصله مصاحبه"^۳؛ برای افزایش روایی تفسیری^۴ از راهبرد "بازخور مشارکت‌کننده"^۴ و برای افزایش روایی تئوریکی^۵ از راهبردهای "تکثر نظریه"^۶ و "دریافت نظرات همکاران"^۷ بهره گرفته شد.

⁴ Participant Feedback

⁵ Theoretical Validity

⁶ Theory Triangulation

⁷ Peer Review

¹ Descriptive Validity

² Investigator Triangulation

³ Interpretive Validity

بسیاری از زنان مشکل خواهد بود؛ وجود مراحل زیاد و پیچیده اخذ مجوز تأسیس اقامت‌گاه (برخی از این مراحل عبارت‌اند از تهیه طرح توجیه فنی-اقتصادی، مالکیت/اجاره موضع یا زمین، دریافت پاسخ استعلام از بیش از ۱۴ دستگاه اجرایی دیگر به غیر از اداره میراث، دفاع از طرح در کمیته فنی، اثبات اهلیت و ... که بیشتر این مراحل هم نیاز به تأمین مالی و هم نیاز به صرف زمان دارد. از طرفی، "بعضاً"، برخورد های قهری-جنسی با زنان در دستگاه‌های، مانعی برای ادامه کار است؛ نوتجربه بودن حضور زنان در راه‌اندازی و تأسیس کسب‌کارهای بوم‌گردی و عدم خودباوری و اعتماد به نفس در راه‌اندازی و تأسیس اقامت‌گاه و جدی نگرفتن زنان در راه‌اندازی و تأسیس یک کسب‌وکار بر اساس انتظارات فرهنگی از آن‌ها درباره ایفای نقش مادری در خانه. البته، شکل‌گیری این آسیب دارای دلایل ریشه‌ای‌تری نیز می‌باشد؛ اگر سطح کلان جامعه ایران را بررسی کنیم، عدم حضور زنان و یا حضور کم‌رنگ آن‌ها در پُست‌های مدیریتی و تصمیم‌گیری، اجرایی و قانون‌گذاری کلان، در سطح خرد جامعه نفوذ کرده و آثار خود را در محیط اشتغال و کسب‌وکارها نیز گذاشته است.

- بررسی مالکان اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر از نظر گروه سنی، نشان داد که کم‌ترین میزان سن، ۳۵ سال و بالاترین میزان سن، ۵۷ سال است؛ به طوری ۴۴ درصد مالکان در گروه سنی ۴۵-۴۱ سال و ۳۱ درصد آن‌ها در گروه سنی ۵۷-۴۶ سال قرار دارند؛ این یعنی، بیشتر مالکان اقامت‌گاه بوم‌گردی در شهرستان رامسر در ابتدای میان‌سالی و شروع پختگی در چرخه عمر کاری قرار دارند. البته می‌توان این گونه

نیز تفسیر نمود که افرادی که در دهه چهارم سنی (۴۰ سالگی) به بعد قرار دارند، حداقل دارای یک شغل یا محل درآمد می‌باشند و با تکیه بر سرریز درآمدی و اندوخته تجربه خود به سراغ کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی آمده‌اند. البته شاید افراد جوان از نظر توانایی کار کردن با فناوری‌های جدید، قابلیت انعطاف‌پذیری، ریسک‌پذیری، تعهدات خانوادگی کمتر و ... بر میان‌سال‌ها برتری داشته باشند، اما این موارد اولویت دوم در محیط و زیست‌بوم کسب‌وکار تلقی می‌شود و اولویت اول، آمیخته سرمایه انسانی شامل سواد و دانش، تجربه و مهارت، صبوری و سرمایه مالی می‌باشد که افراد میان‌سال، به طور عمده به بخش عظیمی از آن‌ها دست پیدا کرده‌اند.

- بررسی مالکان اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر از نظر سطح تحصیلات، نشان داد که ۸۸ درصد افراد یعنی ۱۴ نفر از ۱۶ نفر، دارای دارای مدرک تحصیلی کارشناسی و کمتر از آن بودند. به علاوه، طبق یافته‌های متواتر از کنکاش سطح تحصیلات در زمینه تخصص و رشته تحصیلی، هیچ کدام از مالکان اقامت‌گاه بوم‌گردی در رامسر، در حوزه تخصصی "گردشگری" یا رشته‌های مرتبط و تکمیلی تحصیل نکرده‌اند؛ این یعنی، از نگاه افراد (مالکان اقامت‌گاه بوم‌گردی)، "در ظاهر" راه‌اندازی اقامت‌گاه بوم‌گردی آن‌چنان نیازی به تحصیلات "سطح بالا و مرتبط" نداشته و می‌توان از طریق تجربه خودشان و یا انتقال تجربه و برگزاری دوره‌های آموزشی مستمر و دریافت گواهی، اقدام به راه‌اندازی اقامت‌گاه بوم‌گردی نمود؛ البته، "در باطن"، می‌بایست عملکرد و پایداری حضور مالکان را در حوزه کسب‌وکار اقامت‌گاه

مالکیت اقامت‌گاه برای ۶۹ درصد افراد یعنی ۱۱ نفر از ۱۶ نفر، به عنوان شغل و محل درآمد دوم یا چندم محسوب می‌شود و بیشتر کارمند، کشاورز و یا داری شغل آزاد هستند؛ این می‌تواند از دو جنبه مورد تحلیل قرار گیرد: اول، از آنجایی که تأسیس و راه‌اندازی اقامت‌گاه بوم‌گردی نیاز به تأمین مالی و سرمایه دارد، افرادی که دارای درآمد و شغل هستند بهتر می‌توانند به سراغ این کسب‌وکار بیایند؛ دوم، به نظر می‌رسد، ورود به کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی برای افراد شاغل و بیکار، یکسان است و سبک سیاست‌گذاری بخشی گردشگری برای این کسب‌وکار، از نظر اشتغال‌زایی، "اولویتی" ندارد.

بوم‌گردی در شهرستان رامسر بررسی نمود تا نیاز و ارتباط داشتن سطح تحصیلات بالا و مرتبط بودن آن در راه‌اندازی کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی مشخص گردد. هرچند داشتن تحصیلات تکمیلی و عالی، به طور قطع، پشتوانه پیروزی در کسب‌وکار نیست، اما "سواد گردشگری"، مفهومی است که آمیخته‌ای از "تحصیلات، دانش و تجربه در محیط گردشگری" است.

بررسی مالکان اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر از نظر رتبه شغلی، نشان داد که

جدول ۱. توصیف اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی شهرستان رامسر

نام اقامت‌گاه	موقعیت جغرافیایی	سبک اقامتی	بهترین فصل بازدید
ماه‌تی‌تی	روستای جنت‌رودبار	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	بهار
جنت	روستای جنت‌رودبار	اتاق‌های مجتمع (۱۰ باب)	بهار
مهران	روستای جنت‌رودبار	یک سوئیت و ۴ کلبه	بهار
خانه آرزوها	روستای سده	اتاق‌های مجتمع (۸ باب)	بهار
چامگاه	روستای گلین	سوئیت (۳ باب)	تابستان
بهراد	روستای دره‌دُم	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	تابستان
لیماکده	روستای لیماکده	اتاق‌های مجتمع (۲ باب)	بهار و تابستان
لیا	روستای گرسامسر	اتاق‌های مجتمع (۵ باب)	بهار
ننه کلثوم	روستای مشاورک	اتاق‌های مجتمع (۲ باب)	بهار
مهر	روستای مهرمیجه	اتاق‌های مجتمع (۵ باب)	چهار فصل
کوک (ترنگ)	روستای واچکلایه	اتاق‌های مجتمع (۸ باب)	چهار فصل
سید خَیم	روستای کلیچ‌کوه	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	بهار و پاییز
ننه‌گل	روستای انجیرکش	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	بهار و پاییز
خونه‌باغ کارن	روستای آزارچال	اتاق‌های مجتمع (۴ باب)	بهار
وانکوه	روستای آربه‌کله	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	بهار
کیجاسرا	روستای آسیابسر	اتاق‌های مجتمع (۳ باب)	بهار

منبع: (پیمایش میدانی پژوهشگر، ۱۴۰۲)

ثانویه از موانع استخراجی و عامل‌ها، نگارنده، به وجود ماهیت زوجی درونی-بیرونی و کلان-خرد این موارد استخراجی پی برد که آن را در قالب یک ماتریس صورت‌بندی نمود (جدول ۲).

به منظور پاسخ به پرسش اول پژوهش، با بررسی پاسخ‌های ارائه‌شده توسط مدیران محلی-منطقه بوم‌گردی، ۲۵ مانع/محدودیت استخراج گردید که در قالب ۱۱ عامل مقوله‌بندی شدند. پس از بررسی

جدول ۲. ماتریس موانع بهبود فضای کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی در سطح شهرستان رامسر

شکل‌گیری سطح		
	درونی	بیرونی
خرد	فرآیند دریافت مجوز فرآیند طاقت‌فرسا، بروکراتیک و پیچیده دریافت مجوز (مافیایی شدن دریافت مجوز) (۶ تکرار). زیرساختی فراهم نبودن زیرساخت‌های گردشگری در ایران؛ نبود زیرساخت‌های بهبود فضای کسب‌وکار بوم‌گردی (۲ تکرار). استانداردسازی نبود تعریف دقیقی از حوزه گردشگری در سطح کشور؛ نبود قوانین مصوب در فضای کسب‌وکار بوم‌گردی در سطح ملی؛ نبود استانداردهای ساخت و تجهیز مطابق با هر منطقه و استفاده از نسخه واحد برای همه جا؛ فاصله از مفهوم و معنای واقعی و اصیل و هویت اولیه و مبنایی بوم‌گردی‌ها. آموزش نبود متولی، دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی قبل از دریافت مجوز و حین بهره‌برداری برای کارشناسان، مالکان و کارکنان اقامت‌گاه (۵ تکرار).	ناهماهنگی ذی‌نفعان عدم همکاری ادارات جهاد کشاورزی، منابع طبیعی و محیط‌زیست؛ عدم همراهی و همکاری درست ادارات و نهادها برای شکل‌دهی مناسب کار بوم‌گردی. مالی حمایت کم مالی بانک‌های شهرستان؛ هزینه‌های بالای تأسیس. سواد کسب‌وکار پایین بودن توانایی و دانش راه‌اندازی کسب‌وکار؛ سواد پایین گردشگری در تمام سطوح؛ عدم تخصص صاحبان اقامت‌گاه؛ ورود به کسب‌وکار بدون برنامه‌ریزی؛ نگاه کوتاه‌مدت و شغل دوم بودن اقامت-گاه‌ها؛ خلاق و نوآور نبودن و مدیریت سنتی اقامت‌گاه‌ها.
کلان	تعیین اولویت اولویت نداشتن و اولویت نبودن بوم‌گردی‌ها و از طرف دیگر، مشخص نبودن اولویت. مالی کم‌رنگ شدن حمایت مالی و تسهیلات دولتی برای تأسیس و تجهیز (۴ تکرار)؛ طولانی بودن مراحل اخذ مجوز وام.	سیاستی عدم کارایی مسئولین و دست‌اندرکاران بالادستی؛ عدم توجه مناسب به مشکلات و ناکارآمدی زیرساختی و منابع مجریان و متقاضیان پائین‌دستی؛ اقتصادی اقتصاد فرتوت و تحریمی؛ عدم وجود شرایط مناسب جهت انجام کار سرمایه‌ای.

منبع: (یافته‌های پژوهش حاضر، ۱۴۰۲)

بوم‌گردی شامل دریافت مجوز، آموزش، مالی (کلان-درونی) و زیرساختی می‌باشد. نکته جالب این-جاست که همه این موانع ماهیت درونی دارند؛ یعنی به خود ساختار و نظام گردشگری در کشور مربوط می‌شوند. از طرفی، اگر بتوان مهم‌ترین موانع را بر

منظور از ماهیت زوجی درونی-بیرونی، سطح عملیاتی و متأثر بودن عامل است و منظور از درونی-بیرونی، ماهیت گردشگری یا غیرگردشگری داشتن عامل است. با توجه به یافته‌ها، مهم‌ترین موانع (بر اساس تکرار بیشتر) از نظر مدیران محلی و منطقه

- کم‌رنگ شدن حمایت مالی و تسهیلات دولتی برای تأسیس و تجهیز (۴ تکرار)؛
- نبود زیرساخت‌های بهبود فضای کسب‌وکار بوم‌گردی (۲ تکرار) می‌باشد.

به منظور پاسخ به پرسش دوم پژوهش، با بررسی پاسخ‌های ارائه‌شده توسط مدیران محلی و منطقه‌ای، ۱۱ راهکار پیشرفت فضای کسب‌وکار بوم‌گردی در سطح شهرستان رامسر استخراج گردید که در قالب ۴ عامل مقوله‌بندی شدند (جدول ۳). از دیدگاه مدیران محلی و منطقه‌ای، چهار عامل آموزش، سیاست‌گذاری هدایتی، سیاست‌گذاری حمایتی و استانداردسازی خدمات می‌تواند منجر به بهبود فضای کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی در سطح شهرستان رامسر شود.

جدول ۳. راهکارهای بهبود فضای کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی در سطح شهرستان رامسر

عامل	راهکار
آموزش	آموزش ده‌یاران، روستائیان/جوامع محلی و افراد درگیر در کسب‌وکار بوم‌گردی (۵ تکرار).
سیاست‌گذاری هدایتی	حمایت‌های مالی و قانونی از سوی دولت (۴ تکرار)؛ ارائه مشوق‌های مالی و تسهیلات برای کسب‌وکارهای بوم‌گردی (۳ تکرار)؛ ایجاد زیرساخت‌های بهبود فضای کسب‌وکار؛ تصویب قوانین جامع و فراگیر در جهت حمایت از این کسب‌وکار؛ واگذاری زمین از طریق منابع طبیعی؛
سیاست‌گذاری حمایتی	حمایت مسئولان سیاست‌گذاران از این فعالیت‌ها (۲ تکرار)؛ تعامل ادارات شهرستان با حوزه گردشگری (بوم‌گردی)؛ کاهش مراحل اداری اخذ مجوز (۵ تکرار)؛
استانداردسازی خدمات	تخصیصی شدن بوم‌گردی‌ها و تدوین دستورالعمل‌های منطقه‌ای؛ پایش فصلی اقامت‌گاه‌ها و درجه‌بندی آن‌ها.

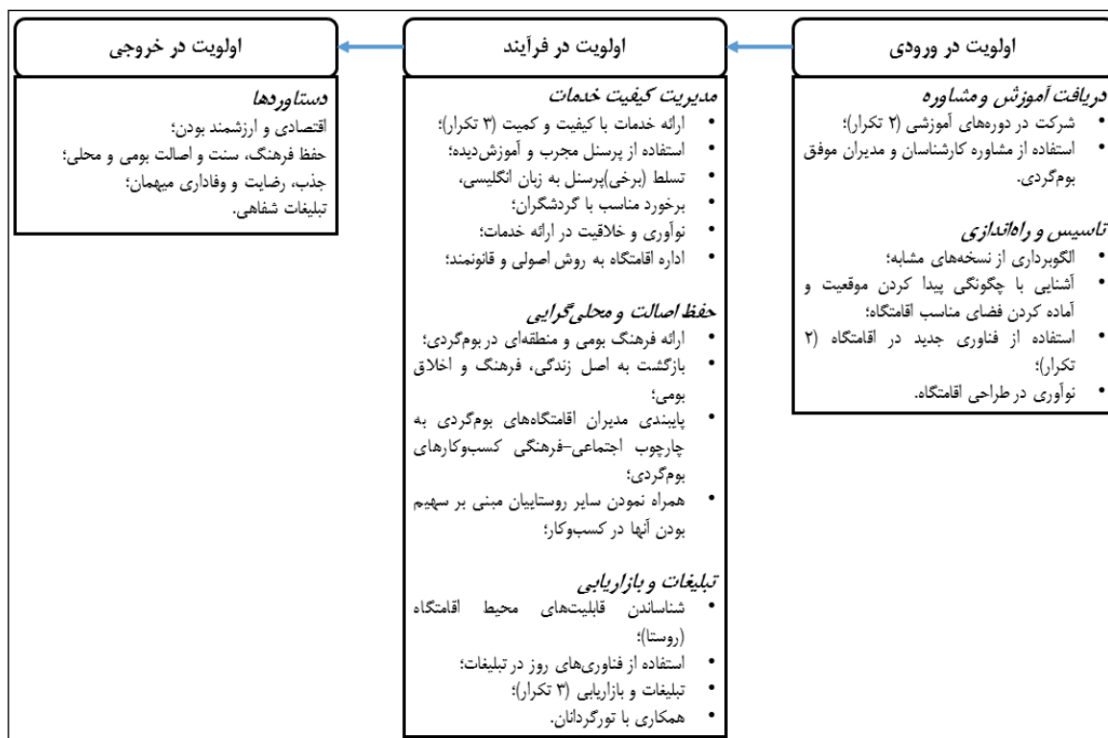
منبع: (یافته‌های پژوهش حاضر، ۱۴۰۲)

کسب‌وکار اقامت‌گاه‌ها در شهرستان رامسر شناسایی شد که در قالب شکل (۱) ارائه گردیده است.

اساس داشتن شاخص‌های بیشتر درون خود در نظر گرفت، عامل‌های استانداردسازی و سواد کسب‌وکار، اهمیت می‌یابند. مهم‌ترین موانعی که در پاسخ‌ها به طور مکرر تکرار می‌شدند به ترتیب تکرار شامل:

- فرآیند طاقت‌فرسا، بروکراتیک و پیچیده دریافت مجوز (مافیایی شدن دریافت مجوز) (۶ تکرار)؛
- نبود متولی، دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی قبل از دریافت مجوز و حین بهره‌برداری برای کارشناسان، مالکان و کارکنان اقامت‌گاه (۵ تکرار)؛

برای ترکیب موانع و راهکارها، با بررسی پاسخ‌های ارائه شده توسط مدیران محلی و منطقه‌ای، سه گونه از اولویت‌های مدیران، برای بهبود و ارتقای

شکل ۲. اولویت مدیران اقامتگاه‌های بوم‌گردی برای بهبود و ارتقای کسب‌وکار در شهرستان رامسر - منبع: (یافته‌های پژوهش حاضر، ۱۴۰۲)

۴ بحث و نتیجه‌گیری

به منظور درک عمیق وضعیت و فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر، چند سؤال باز با محوریت "موانع" و "راهکارهای" پیشرفت فضای زیست‌بوم از مدیران محلی پرسیده شد. با توجه به دیدگاه (Sakhdari et al., 2023) که اذعان داشتند، توسعه زیست‌بوم اقامتگاه‌های بوم‌گردی در گام اول نیازمند جهت‌گیری راهبردی بالا به پائین برای هماهنگی، هم‌راستایی و هم‌افزایی بازیگران متعدد (با اهداف و انگیزه‌های متعارض) در سطوح مختلف برای ایجاد حکمرانی یکپارچه (مانند توسعه زنجیره ارزش اقامتگاه‌های بوم‌گردی) در جهت اهداف متعالی زیست‌بوم است، این سؤال‌های باز، تنها از مدیران محلی پرسیده شد.

در بخش موانع پیشرفت در زیست‌بوم کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر، با

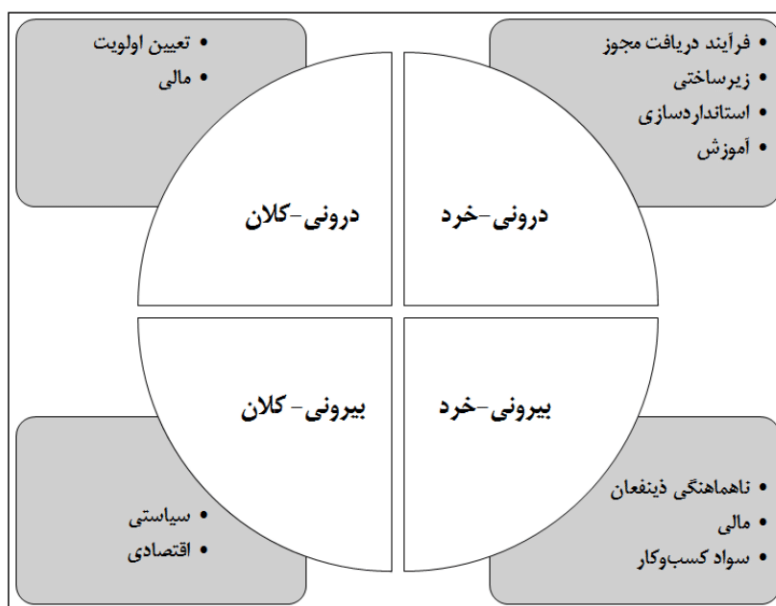
استخراج ۲۵ مانع، نگارنده با یک رویکرد چارچوب-بندی زوجی و ماتریسی (چارچوب زوجی درونی-بیرونی (سطح عملیاتی و متاثر بودن عامل) و خرد-کلان (ماهیت گردشگری یا غیرگردشگری داشتن عامل))، مقوله‌بندی خود از موانع را در ۴ دسته انجام داد (شکل ۳):

- موانع درونی/خرد: فرآیند دریافت مجوز (۶ تکرار)، زیرساختی (۲ تکرار)، استانداردسازی و آموزش (۵ تکرار)؛
- موانع درونی/کلان: تعیین اولویت و مالی (۴ تکرار)؛
- موانع بیرونی/خرد: ناهماهنگی ذی-نفعان، مالی و سواد کسب‌وکار؛
- موانع بیرونی کلان: سیاستی و اقتصادی.

همان‌طور که در شکل (۳) مشاهده می‌شود، با طیف متنوع و گسترده‌ای از موانع زیست‌بوم کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر

خود ساختار و نظام گردشگری مربوط می‌شوند و دوماً، سطح کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر که همگی در روستا تأسیس شده‌اند، به صورت یک بنگاه خرد و خانوادگی می‌باشند و همه آن‌ها با صرف هزینه و زمان اندک قابل رفع هستند. در بررسی پیشینه، فولادچنگ و همکاران (Fouladchang et al., 2023) در مطالعه خود موانع را به عنوان عوامل مداخله‌گر و در سه سطح کسب‌وکار، صنعت و ملی دسته‌بندی کرده‌اند.

مواجه هستیم که به طور عمده، ماهیت درونی هم در سطح خرد و هم در سطح کلان دارند؛ البته موانع درونی، در سطح خرد زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر بیشتر نمود دارد. در رابطه با تعدد و تکرار موانع، "می‌توان" این را بیان کرد که ما با مسأله‌ای چندبُعدی و چندسطحی روبه‌رو هستیم که پیچیدگی پویا دارد و در رابطه با ماهیت عمدتاً "درونی و خرد موانع،" می‌توان" به این موضوع اشاره کرد که اولاً این موانع به

شکل ۳. موانع پیشرفت در زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر- منبع: (پژوهش حاضر، ۱۴۰۲)

- حمایت‌های مالی و قانونی از سوی دولت (۴ تکرار)؛
- ارائه مشوق‌های مالی و تسهیلات برای کسب‌وکارهای بوم‌گردی (۳ تکرار)؛
- حمایت مسئولان سیاست‌گذاران از این فعالیت‌ها (۲ تکرار).

در همین راستا، فولادچنگ و همکاران (Fouladchang et al., 2023) راهکارهای بهبود زیست‌بوم کسب‌وکار را بر اساس ارتقای سازوکارهای ارتباط با بازیگران اکوسیستم با هم و شفاف‌سازی فرآیندهای ارائه خدمات به مشتریان، تحت عوامل راهبردی تدوین نموده‌اند. همچنین،

در بخش راهکارهای پیشرفت فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر، با استخراج ۱۱ راهکار در قالب ۴ مقوله "آموزش، سیاست‌گذاری هدایتی، سیاست‌گذاری حمایتی و استانداردسازی خدمات"، این بخش تحلیل گردید. مهم‌ترین راهکارهایی که در پاسخ‌ها به طور مکرر تکرار می‌شدند به ترتیب تکرار شامل:

- آموزش دهیاران، روستائیان/جوامع محلی و افراد درگیر در کسب‌وکار بوم‌گردی (۵ تکرار)؛
- کاهش مراحل اداری اخذ مجوز (۵ تکرار)؛

پیش‌ران) برابر باشند، هیچ تغییری اتفاق نخواهد افتاد. فلسفه زیربنایی تحلیل میدان نیروها بر این واقعیت استوار است که وضعیت یک سیستم در یک شرایط مشخص، نتیجه به تعادل رسیدن نیروهای مؤثر است و برای تغییر شرایط باید این نیروها در راستای مورد نظر تغییر یابند.

به منظور تحلیل میدان نیروهای پیشرفت زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر (موانع-راهکارها) جدول (۴) ارائه شده است و بر اساس آن می‌توان در قسمت پیشنهادها، بیان کرد که "حالا چه باید کرد؟". بدیهی است تعیین یک سیاست (راهکار) مشترک برای توسعه مقصد در تمام مناطق، مناطق برخوردار را عمدتاً برخوردارتر و مناطق غیربرخوردار را حاشیه‌نشین خواهد کرد و باعث قطبی شدن توسعه/تقویت گردشگری خواهد شد. از این‌رو، برای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر به اقتضای موضع و موضوع میدان نیروها (موانع-راهکارها) را بررسی و تحلیل نمود.

ربیع‌مندیجین و همکاران (Rabiee Mandejin et al., 2021)، در مطالعه خود از برخی عوامل شامل نیروها و ایده‌های غیربومی (منابع چندمنظوره شامل گردشگران، نیروی انسانی، سرمایه‌گذار و خبره-متخصص دارای دانش و مهارت) و کارآفرینی بومی به عنوان عوامل پیش‌ران و موتور محرکه زیست‌بوم کسب‌وکار نام برده‌اند.

در یک جمع‌بندی، از موانع و راهکارهای پیشرفت زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر، می‌توان این موانع و راهکارها را در قالب ابزار "میدان نیروهای کورت لوین" شامل نیروهای اثرگذار پیش‌ران و پس‌ران، بررسی نمود؛ شناخت این نیروها، می‌تواند سرآغاز آسیب‌شناسی و درمان زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر باشد. کورت لوین، روان‌شناس اجتماعی در سال ۱۹۵۱ این ابزار را معرفی کرد. این ابزار برای هدایت یک تغییر موفق به معنای از بین بردن نیروهای مانع، که جلوی حرکت روبه-جلوی تغییرات مفید را می‌گیرند به کار گرفته می-شود. اگر نیروهای مخالف در میدان نیروها (پس‌ران-

جدول ۴. تحلیل و تفسیر میدان نیروهای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در شهرستان رامسر

نیروهای محرک	میزان نیرو											نیروهای مانع
	۵+	۴+	۳+	۲+	۱+	۰	-۱	-۲	-۳	-۴	-۵	
کاهش مراحل اداری اخذ مجوز												فرآیند طاقت‌فرسا، بروکراتیک و پیچیده دریافت مجوز (مافیایی شدن دریافت مجوز)
آموزش دهیاران، روستائیان/جوامع محلی و افراد درگیر در کسب‌وکار بوم‌گردی												نبود متولی، دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی قبل از دریافت مجوز و حین بهره‌برداری برای کارشناسان، مالکان و کارکنان اقامت‌گاه
سیاست‌گذاری هدایتی: حمایت‌های مالی و قانونی از سوی دولت												کم‌رنگ شدن حمایت مالی و تسهیلات دولتی برای تأسیس و تجهیز
سیاست‌گذاری هدایتی: ارائه مشوق‌های مالی و												

منبع: (پژوهش حاضر، ۱۴۰۲)

- آموزش و مشاوره: پیشنهاد می‌شود آموزش با سه الگوی "مشاوره حرفه‌ای"، "دوره‌های مهارت‌افزایی" و "کارگاه‌های اقتضایی" در سه دوره زمانی قبل از تأسیس (مشاوره حرفه‌ای و آشنایی

- مدیریت فرآیند (۳): در دیدگاه حمایتی برای شناسایی و رفع مسائل و آسیب‌های کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی، میراث، پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های دانشگاهی را فراخوانی کند.
- پُر واضح است که هیچ کاری در خلأ انجام نمی‌شود و محدودیت‌های ذاتی و خارجی خواهد داشت. کار پژوهشی نیز جدای از این کارها نیست و همواره با مجموعه‌ای از محدودیت‌ها همراه بوده است. در پژوهش حاضر:
- محدودیت اصلی، شناسایی و دسترسی به مدیران محلی بود که منجر به این شد، برخی پرسش‌نامه‌ها به صورت حضوری و برخی نیز به صورت برخط، توزیع و جمع‌آوری شود.
- محدودیت دیگر، انجام پژوهش نسبتاً کمی، تعداد کم مدیران و نرسیدن به درک عمیق وضعیت زیست‌بوم اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی به نسبت انجام یک مطالعه میدانی و کیفی است. البته پژوهشگران در حد وسع (توانایی علمی، زمان و هزینه مالی)، کار میدانی را انجام داده است.
- با توجه به "نتایج" و "محدودیت‌های" پژوهش، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود:
- آسیب‌شناسی وضع موجود فرآیند تأسیس اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی و فرآیندیابی تأسیس اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی در وضع مطلوب؛
- طراحی الگوی دوره‌های آموزشی کسب‌کار اقامت‌گاه بوم‌گردی؛
- مدل‌سازی ساختاری-تفسیری مولفه‌های زیست‌بوم اقامت‌گاه‌های بوم‌گردی؛
- بررسی دیدگاه ذی‌نفعان دیگر نسبت به وضعیت و فضای زیست‌بوم کسب‌وکار اقامت‌گاه بوم‌گردی (مانند جامعه محلی، شرکت‌های خدمات مسافرتی، موسسات آموزشی و ...).

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسؤول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

با توجه به اینکه مقاله حاضر مستخرج از پایان‌نامه می‌باشد، سهم و نقش نویسنده اول، به عنوان دانشجوی پایان‌نامه، نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما و نویسنده سوم به عنوان استاد مشاور بود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- Bapiri, J., Ghaderi, E., & Mahmoudzadeh, M. (2022). Developing Sustainable Business Model Framework for Ecolodges: Using Meta-Synthesis Method. *Journal of Tourism Planning and Development*, 11(40), 161-186. [In Persian]
- Delić, A., & Perić, D. (2018). Influence of Business Ecosystem on Rural Tourism Development. *Interdisciplinary Management Research*, 12(3), 78-93, 2018.
- Divdar, K. (2016). Ecotourism accommodation is a structure of responsibility. *Transportation Industry*, No. 357, p. 54. [In Persian]
- Faraji-Rad, A. Ehsani, A. (2011). Study of Indigenous Cluster Experiences to Make a Model for Expanding Local Network in Gramer and Shibderaz Villages. *Geographical Journal of Territory*, 30(8), 63-78. [In Persian]
- Fouladchang, M., Hosseini, M., Parhizgar, M. M., & Ghamkhari, S. M. (2023). Designing a homogeneous heterogeneous ecosystem model in the tourism industry. *Journal of Advertising and Sales Management*, 4(1), 351-364. [In Persian]
- Hawkins, D. E., Epler Wood, M., & Bittman, S. (1995). *The Ecolodge Sourcebook*. North Bennington, VT: The Ecotourism Society.
- Iansiti, M., & Levien, R. (2004). *The Keystone advantage: What the new Dynamics of Business Ecosystems mean for strategy, innovation, and sustainability*. Harvard Business Press.
- Kwan, P., Eagles, P. F. J., & Gebhardt, A. (2008). A Comparison of Ecolodge Patrons' Characteristics and Motivations Based on Price Levels: A Case Study of Belize. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(6), 698-718.
- Lengnick-Hall, C. A., & Beck, T. E. (2009). *Resilience capacity and strategic agility: prerequisites for thriving in a dynamic environment*. UTSA, College of Business.
- Mafi, M., Pratt, S., & Trupp, A. (2019). Determining ecotourism satisfaction attributes – a case study of an ecolodge in Fiji. *Journal of Ecotourism*, 19(4), 1-23.
- McGehee, N. G., & Kline, C. S. (2008). Entrepreneurship and the rural tourism industry: a primer. In *Building community capacity for tourism development* (pp. 123-141). Wallingford UK: CABI.
- Miles, M. P., & Morrison, M. (2020). An effectual leadership perspective for developing rural entrepreneurial ecosystems. *Small Business Economics*, 54, 933-949.
- Moore, J. F. (1993). Predators and prey: a new ecology of competition. *Harvard Business Review*, 71(3), 75-86.
- Moore, J. F. (1996). *The Death of Competition: Leadership and Strategy in the Age of Business Ecosystems*. John Wiley & Sons.
- Moshabaki, A., Kord Naeij, A., Jahanizadeh, F., Khodadad Hosseini, S. (2015). Explaining the Basic Principles of Business Ecosystem Approach. *Management Research in Iran*, 19(2), 139-160. [In Persian]
- National Statistics Center of Iran. (2021). *Statistical results of 1400 national*

- tourists**, Tehran: Iran Statistics Center. [In Persian]
- Peltoniemi, M., & Vuori, E. (2004). Business ecosystem as the new approach to complex adaptive business environments. **Proceedings of eBusiness research forum**, 2(22), 267-281.
- Rabiee Mandejin, M., Oroji, H., & Alizadeh, M. (2021). Explaining the Development Model of Ecolodges System in Rural Areas (Case Study: Khalkhal County). **Tourism Management Studies**, 16(53), 359-392. [In Persian]
- Sadin, H., & Pourtaheri, M. (2020). Evaluating the Life Cycle of Resorts Case study: Turkmen Saharan Golestan Province. **Journal of Spatial Planning and Geomatics**, 24(2), 201-229. [In Persian]
- Sakhdari, J., Shahriary, M., & Yadolahi Farsi, J. (2023). Designing a Model for The Development of Rural Entrepreneurship Ecosystem with Emphasis on Ecotourism Resorts in Tourist Villages of Khorasan Razavi Province, **Journal of Social Studies tourism**, 11(1), 169-194. [In Persian]
- Sanders, E.G. and Halpenny, E. (2001). **The Business of Ecolodges: A Survey of Ec lodge Economics and Finance**. Burlington, VT: The International Ecotourism Society.
- Shafii, Z. & Rabbani, R. (2017). **Ecotourism and nature-friendly accommodations**, Tehran: Mehkameh. [In Persian]
- Subramaniam, M., Lyer, B., & Venkatraman V. (2019). Competing in digital ecosystems. **Business horizons**, 62(1), 83-94.
- Vazin, N., Yazdanpanah, H., & Saeedi, M. (2023). Analysis of the Factors Affecting the Success of Ec lodge Business (Case study: Southeastern counties of Isfahan Province). **Geography**, 20(75), 107-127. [In Persian]
- Zangeneh Nejad, N., Moeini, A., Hajiheidari, N., & Azar, A. (2019). An Investigation on Iran Mobile Communication Ecosystem Using Social Network Analysis Techniques. **Business Intelligence Management Studies**, 7(28), 5-28. [In Persian]